

АНАЛІЗ СТАНУ ПЕРСОНАЛУ В СФЕРІ БУДІВНИЦТВА

ANALYSIS OF THE PERSONNEL IN THE CONSTRUCTION AREA

УДК 331.103

<https://doi.org/10.32843/infrastruct41-25>**Смачило В.В.**

к.е.н., доцент,
професор кафедри економіки
Харківський національний університет
будівництва та архітектури

Шуміло О.С.

д.е.н., доцент,
доцент кафедри економіки
Харківський національний університет
будівництва та архітектури

Халіна В.Ю.

к.е.н., доцент кафедри економіки
Харківський національний університет
будівництва та архітектури

Smachylo Valentyna

Kharkov National University
of Civil Engineering and Architecture

Shumilo Olga

Kharkov National University
of Civil Engineering and Architecture

Khalina Veronika

Kharkov National University
of Civil Engineering and Architecture

У статті наведено визначення персоналу підприємства та категорій, що визначають людину в процесі праці на макро- та мікрорівнях. Проведено порівняльний аналіз стану персоналу в економіці України та будівельній галузі, його показники динаміки та структурні характеристики. У результаті проведеного аналізу стосовно стану персоналу в економіці України та на підприємствах сфери будівництва було встановлено, що загальноукраїнська тенденція скорочення кількості суб'єктів господарювання, яка тісно пов'язана із чисельністю персоналу, характерна і для будівельної галузі. Водночас було визначено, що всі загальнонаціональні тренди мають поглиблений негативний характер у будівництві та певний часовий лаг: більше скорочення кількості суб'єктів господарювання та чисельності персоналу на будівельних підприємствах, вищий рівень мобільності працюючих, але менші темпи зростання обсягів реалізації продукції (робіт, послуг) та витрат на персонал, що викликало певною мірою галузеву специфіку.

Ключові слова: персонал, будівництво, аналіз рядів динаміки, тренди.

В статье приведено определение персонала предприятия и категорий, опре-

деляющих человека в процессе труда на макро- и микроуровнях. Проведен сравнительный анализ персонала в экономике Украины и строительной отрасли, его показатели динамики и структурные характеристики. В результате проведенного анализа о состоянии персонала в экономике Украины и на предприятиях сферы строительства, было установлено, что всеукраинская тенденция сокращения количества субъектов хозяйствования, которая тесно связана с численностью персонала, характерна и для строительной отрасли. В то же время было определено, что все общенациональные тренды имеют углубленный негативный характер в строительстве и определенный временной лаг: большее сокращение количества субъектов хозяйствования и численности персонала на строительных предприятиях, высокий уровень мобильности работающих, но меньшие темпы роста объемов реализации продукции (работ, услуг) и расходов на персонал, что вызвано, в некоторой мере, отраслевой спецификой.

Ключевые слова: персонал, строительство, анализ пядом динамики, тренды.

The growing role of human in economic processes is an absolute trend of modern times. That is why studying the current situation of personnel at all levels – from global to national, regional / industry and enterprise level – is an important scientific task that requires systematic research. It should be noted that an important part of the staff analysis is the sectoral section, which will differentiate trends and, accordingly, determine the strategies and policies of enterprises in relation to employees. The purpose of the article is to carry out the analysis of personnel at the national and sectoral levels in the field of construction and Ukraine as a whole. The article describes the definition of personnel and analyzes the state of personnel using structural and dynamic analysis. Personnel are understood as the sum of individuals who have a working relationship with an employer on the basis of an employment contract / contract and quantitatively represent the sum of the accounting number of full-time employees of the enterprise and external associates. As a result of the analysis on the state of personnel in the economy of Ukraine and in the enterprises of the construction industry, it was found that the Ukrainian tendency to reduce the number of economic entities, which is closely related to the number of personnel, is also characteristic of the construction industry. This indicates a systemic crisis in the Ukrainian economy, which is exacerbated by factors of social, geopolitical and political nature. The dismissal of workers exceeds their reception on domestic business entities, which testifies to the leaching of human and labor potential from the economy of Ukraine due to labor migration. In addition, the imbalance in occupational groups between supply and demand in the labor market also increases the complexity of employment for the dismissed workers. At the same time, it was determined that all national trends have a deep negative character in construction and a certain time lag: more reduction of the number of economic entities and the number of staff at construction enterprises, higher level of labor mobility, but lower growth rates of sales (works, services) and staff costs.

Key words: personnel, construction, dynamics analysis, trends.

Постановка проблеми. Зростаюча роль людини в економічних процесах є безумовним трендом сучасності. Саме тому вивчення актуальної ситуації стосовно персоналу на всіх рівнях – від глобального до національного, регіонального/галузевого та рівня підприємства – є важливим науковим завданням, яку потребує системних досліджень. Слід відмітити, що важливим під час аналізу персоналу є галузевий зріз, який буде диференціювати тенденції та зумовлювати стратегії та політики підприємств стосовно працівників.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Дослідження різноманітної проблематики стосовно персоналу є досить популярним у глобальному та вітчизняному науковому просторі. Серед відомих вітчизняних дослідників слід відмітити напрацювання О.А. Грішнєвої, Л.В. Шаульської,

Е.М. Лібанової, які присвячені економіці праці та соціально-трудовам відносинам на всіх рівнях. Стосовно управління людиною в процесі праці цікавими є роботи Т.В. Білорус, В.М. Гриньової, Л.Л. Калініченко, М.Є. Рогози та багатьох інших. Водночас досить обмежено представлено вивчення персоналу у сфері будівництва. Так, в українському репозитарії [1] за запитом «управління персоналом» налічується 150 дисертаційних досліджень, з яких лише чотири – у сфері будівництва.

Питаннями ефективності персоналу в будівництві присвячена робота І.Б. Соболь [2], особливості управління персоналом на будівельних підприємствах України досліджувалися колективом авторів в роботі [3], особливості підбору персоналу в роботі [4], вивчення питання щодо стану оплати праці в Україні та в будівництві висвітлено

в дослідженні [5], а реалії та перспективи розвитку кадрового потенціалу підприємств будівельної галузі розглянуто в статті [5]. Водночас майже відсутні комплексні компаративні дослідження розвитку персоналу на національному та галузевому рівнях в сфері будівництва та по Україні загалом.

Постановка завдання. Проведення аналізу персоналу на національному та галузевому рівнях в сфері будівництва та України загалом. Відповідно до означеної мети постає необхідність розгляду понятійно-категоріального апарату щодо людини в процесі праці на макро- та мікро рівнях; порівняльний аналіз структурних та динамічних характеристики персоналу в будівництві та по Україні загалом.

Виклад основного матеріалу дослідження. Вивчення стану персоналу необхідно розпочати з дефініції категорії «персонал», яка відсутня в нормативно-правовому полі України, але широко використовується дослідниками в наукових роботах та має неузгоджений характер.

Базуючись на аналізі досліджень у цій сфері, будемо спиратися на визначення персоналу як «сукупності фізичних осіб, які мають трудові відносини із роботодавцем на основі трудового договору/контракту та кількісно являють собою суму облікової кількості штатних працівників підприємства та зовнішніх сумісників» [7]. Таке розуміння

персоналу дає змогу узгоджувати його кількісне вираження із категоріями, що застосовуються у статистичному обліку та звітності і, відповідно, аналізувати дані на рівні країни, регіону, підприємства. Для статистичного обліку також використовуються категорії «зайнятих працівників», «найманих працівників» та «середньооблікової кількості штатних працівників». Визначення вказаних категорій наведено на рис. 1.

Виходячи з розуміння персоналу та визначення, що наведені на рис. 1, найближчою категорією для його аналізу на національному та галузевому рівнях є категорія «наймані працівники». Проаналізуємо показники праці стосовно чисельності залучених працюючих в економіку України (табл. 1).

Перш за все варто зазначити, що участь в економіці України відбувається шляхом самозайнятості та зайнятості, що передбачає оформлення певних трудових відносин із роботодавцями, котрими можуть виступати різноманітні суб'єкти господарської діяльності. Слід відмітити, що кількість підприємств в Україні за аналітичний період 2010–2018 рр. зменшилася на 15,77%, при цьому найбільший відсоток зменшення спостерігаємо в 2011 р. – 22,08%.

Відповідно, спостерігаємо значне скорочення зайнятих (–21,27%) та найманих (–21,88%) працівників. Критичними точками (виділено сірою

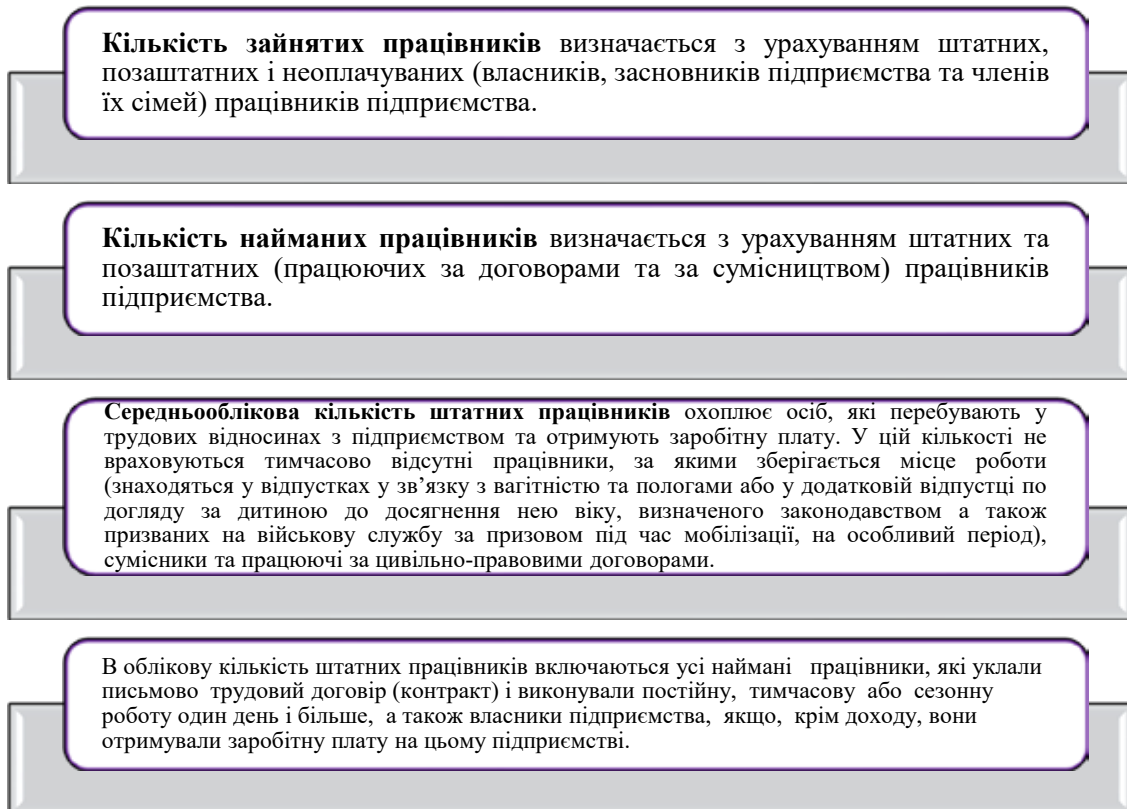

Рис. 1. Нормативно-правова ідентифікація участі людини в процесі праці

Джерело: складено на основі [8; 9]

Таблиця 1

Аналіз показників в сфері праці економіки України

Найменування	2010 р.	2011 р.	2012 р.	2013 р.	2014 р.	2015 р.	2016 р.	2017 р.	2018 р.	Базисний темп приросту, %
Кількість суб'єктів господарювання, одиниць	2184105	1701797	1600304	1722251	1932325	1974439	1865631	1805144	1839672	-15,77
Ланцюговий темп приросту, %		-22,08	-5,96	7,62	12,20	2,18	-5,51	-3,24	1,91	-
Кількість зайнятих працівників у суб'єктів господарювання, тис.осіб	11000,59	10393,52	10198,73	9965,08	9008,27	8331,93	8244,03	8271,34	8661,30	-21,27
Ланцюговий темп приросту, %		-5,52	-1,87	-2,29	-9,60	-7,51	-1,06	0,33	4,71	-
З них кількість найманих працівників, тис.осіб	9073,663	8986,914	8861,469	8515,401	7311,607	6589,472	6597,595	6706,198	7088,709	-21,88
Ланцюговий темп приросту, %		-0,96	-1,40	-3,91	-14,14	-9,88	0,12	1,65	5,70	-
Середньооблікова кількість штатних працівників, тис. осіб	10262	10083,0	10123,0	9720,00	8959,00	8065,00	7868,00	7679,00	7661,00	-25,35
Ланцюговий темп приросту, %		-1,74	0,40	-3,98	-7,83	-9,98	-2,44	-2,40	-0,23	-
Коефіцієнт обороту по прийому, %	25,0	28,30	26,10	26,60	22,80	24,00	26,10	30,50	29,20	16,80
Ланцюговий темп приросту, %		13,20	-7,77	1,92	-14,29	5,26	8,75	16,86	-4,26	-
Коефіцієнт обороту по звільненню, %	27,7	30,50	29,90	30,30	30,30	30,20	29,20	31,80	31,60	14,08
Ланцюговий темп приросту, %		10,11	-1,97	1,34	0,00	-0,33	-3,31	8,90	-0,63	-
Співвідношення коефіцієнта про прийому та коефіцієнта по звільненню	0,9	0,93	0,87	0,88	0,75	0,79	0,89	0,96	0,92	-

Джерело: побудовано та розраховано на основі [10]

залівкою) є 2014 та 2015 роки, коли падіння максимальне – 9,60% та 7,51% і 14,14% та 9,88% відповідно, але водночас негативна динаміка спостерігається протягом 2011–2016 рр., і лише починаючи з 2016–2017 р. відмічаємо незначне зростання зайнятих в економіці, в т.ч. й найманих працівників. Аналіз же середньооблікової кількості штатних працівників свідчить про ще більше скорочення – 25,35% за аналітичний період із щорічною негативною динамікою та максимальним скороченням в 2014 р. (–7,83%) та в 2015 р. (–9,98%). Як бачимо, протягом усього аналітичного періоду, коефіцієнт прийому був нижче коефіцієнта зі звільнення. Знову ж таки, критичні точки припадають на 2014–2015 рр. Загалом інтенсивність руху кадрів в Україні зростає.

Визначившись із станом персоналу загалом в Україні, проаналізуємо його становище у сфері будівництва. Дані для аналізу та розрахунки темпів приросту, питомої ваги в загальній величині показника єно в табл. 2.

З аналізу табл. 2 бачимо, що негативна тенденція щодо скорочення суб'єктів господарювання в будівництві має аналогічний характер, як і загалом в Україні з критичною точкою в 2011 р., але за аналітичний період загальне скорочення становить –30,16%, на відміну від загальноукраїнського (–15,77%). Водночас питома вага суб'єктів господарювання будівництва в загальній величині має тенденцію до скорочення з 3,44–3,48% в 2010–2011 рр. до 2,86% в 2018 р. Скорочення чисельності зайнятих в будівництві, в тому числі й найманих працівників, має тенденцію, аналогічну загальноукраїнській, але більш глибокого характеру з критичними точками в 2014 р. та 2015 р. Загальне скорочення зайнятих та найманих працівників становить понад 40%, тоді як в Україні – лише 21%. Відповідно, частка персоналу в будівництві має тенденцію до скорочення.

Середньооблікова кількість штатних працівників підприємств будівництва скорочується за період 2014–2018 рр. на 21,62%; їхня частка в загальній величині по Україні має тенденцію до зменшення також.

Підсумовуючи аналітичні дані, що наведені в табл. 1–2, можемо сказати, що відмічається тенденція до скорочення суб'єктів господарювання в Україні та, відповідно, чисельність персоналу за останні 5–9 років, що свідчить про системну кризу в економіці України, яка посилюється факторами соціального, геополітичного та політичного характеру. Вивільнення працівників перевищує їх прийом на вітчизняних суб'єктах господарювання, що свідчить про вимивання кадрового та трудового потенціалу з економіки України внаслідок трудової міграції. Окрім того, дисбаланс за професійними групами між попитом та пропозицією на ринку праці також посилює складність

працевлаштування вивільнених працівників. Загальноукраїнські тенденції в будівництві лише поглиблюються та спричиняють більше скорочення суб'єктів господарювання та персоналу, зайнятого на них. Порівняння коефіцієнтів із прийому та звільнення, яке наведено на рис. 2, наочно демонструє проблемність щодо персоналу на підприємствах сфери будівництва.

Перш за все відмітимо, що співвідношення коефіцієнтів з прийому та звільнення в цілому по Україні характеризується значенням менше 1, що свідчить про переважання звільнених над прийнятими, хоча й з позитивною тенденцією (з 0,75 в 2014 р. до 0,92 в 2018 р.). Аналогічний показник у сфері будівництва демонструє схожу тенденцію, але із більшою різницею. Так, у 2014 р. прийом становив лише 55% від звільнення, коли коефіцієнт обороту з прийому становив 28,5%, а зі звільнення – 52,2%, але вже в 2018 р. вони становили 46,8% та 46,9% відповідно, що демонструє коефіцієнт співвідношення –1. Під час порівняння показників з обороту зі звільнення відмічаємо, що в будівництві він завжди вищий, аніж загалом в Україні, хоча й з тенденцією до скорочення такої різниці (з 1,72 в 2014 р. до 1,48 в 2018 р.).

Показник обороту за прийомом також вищий у будівництві і, відповідно, з тенденцією до зростання. Така різниця характеризується не лише негативними явищами в економіці нашої країни та їх поглибленням в будівництві, але й галузевими особливостями – сезонністю робіт, що зумовлює підвищений рівень мобільності персоналу.

За негативною тенденції чисельності зайнятих на підприємствах України слід відмітити позитивну динаміку витрат на персонал (+85,97%) та обсягу реалізованої продукції (+128,72%), що пояснюється передусім інфляційним фактором (табл. 3).

Витрати на персонал та обсяги реалізації в будівництві, маючи позитивну тенденцію до зростання, характеризуються нижчими темпами, аніж загалом в Україні (+78,11% та +122,79% відповідно). Негативне значення ланцюгового темпу приросту витрат на персонал відмічаємо в 2014 р. загалом по Україні (–5,58%) та більш сильне в будівництві в 2015 р. (–23,09%) через часовий лаг.

Питома вага будівництва в обсягах реалізації становить трохи більше 3% за аналітичний період зі скороченням в 2015–2017 рр. У витратах на персонал питома вага будівництва має майже аналогічні значення (близько 3%) та тенденцію, що свідчить про значний зв'язок між обсягами реалізації та витратами на персонал.

Висновки з проведеного дослідження. У результаті проведеного аналізу стосовно стану персоналу в економіці України та на підприємствах сфери будівництва було встановлено, що загальноукраїнська тенденція скорочення кількості суб'єктів господарювання, яка тісно

Таблиця 2

Аналіз показників у сфері праці в будівництві

Найменування	2010 р.	2011 р.	2012 р.	2013 р.	2014 р.	2015 р.	2016 р.	2017 р.	2018 р.	Базисний темп приросту, %
Кількість суб'єктів господарювання, одиниць	75221	59197	50830	52983	52189	55128	50208	50261	52531	-30,16
Ланцюговий темп приросту, %	-	-21,30	-14,13	4,24	-1,50	5,63	-8,92	0,11	4,52	-
Частка від загальної кількості по Україні, %	3,44	3,48	3,18	3,08	2,70	2,79	2,69	2,78	2,86	-
Кількість зайнятих працівників у суб'єктів господарювання, тис. осіб	523,979	467,49	439,84	399,58	318,48	282,46	283,98	293,64	312,25	-40,41
Ланцюговий темп приросту, %	-	-10,78	-5,91	-9,15	-20,30	-11,31	0,54	3,40	6,34	-
Частка від загальної кількості по Україні, %	4,76	4,50	4,31	4,01	3,54	3,39	3,44	3,55	3,61	-
З них кількість найманих працівників, тис. осіб	477,658	436,69	412,44	373,23	288,13	247,59	252,77	264,90	285,11	-40,31
Ланцюговий темп приросту, %	-	-8,58	-5,55	-9,51	-22,80	-14,07	2,09	4,80	7,63	-
Частка від загальної кількості по Україні, %	5,26	4,86	4,65	4,38	3,94	3,76	3,83	3,95	4,02	-
Середньооблікова кількість штатних працівників, тис. осіб	-	-	-	-	228,00	182,00	173,00	167,00	178,70	-21,62
Ланцюговий темп приросту, %	-	-	-	-	-	-20,18	-4,95	-3,47	7,01	-
Частка від загальної кількості по Україні, %	-	-	-	-	2,54	2,26	2,20	2,17	2,33	-

Джерело: побудовано та розраховано на основі [10]

пов'язана із чисельністю персоналу, характерна й для будівельної галузі. Водночас було визначено, що всі загальнонаціональні тренди мають поглиблений негативний характер у будівництві та певний часовий лаг: більше скорочення кількості суб'єктів господарювання та чисельності персоналу на будівельних підприємствах, вищий

рівень мобільності працюючих, але менші темпи зростання обсягів реалізації продукції (робіт, послуг) та витрат на персонал. Проведений аналіз є основою для формування стратегії на будівельного підприємства стосовно його персоналу як елемент оцінювання зовнішнього середовища та трендів ринку праці.

Рис. 2. Динаміка співвідношення коефіцієнтів з приходу та звільнення

Джерело: розраховано та побудовано на основі [10]

Таблиця 3

Аналіз обсягів реалізації та витрат на персонал, тис. грн

Найменування	2014 р.	2015 р.	2016 р.	2017 р.	2018 р.	Базисний темп приросту, %
Витрати на персонал,	401460630	432096644	477294066	620357322	790694405	85,97
Ланцюговий темп приросту, %	-5,58	7,63	10,46	29,97	27,46	-
Обсяг реалізованої продукції (товарів, послуг)	4608978076	5716431039	6877077355	8467031958	10148847229	128,72
Ланцюговий темп приросту, %	3,87	24,03	20,30	23,12	19,86	-
Витрати на персонал в будівництві	15433399	11870398	12933093	18543869	24826614	78,11
Ланцюговий темп приросту, %	10,72	-23,09	8,95	43,38	33,88	-
Частка від загальної кількості по Україні, %	3,84	2,75	2,71	2,99	3,14	-
Обсяг реалізованої продукції (товарів, послуг) в будівництві,	154619009	150540519	180966500	236497259	322096219	122,49
Ланцюговий темп приросту, %	6,81	-2,64	20,21	30,69	36,19	-
Частка від загальної кількості по Україні, %	3,35	2,63	2,63	2,79	3,17	-

Джерело: побудовано та розраховано на основі [10]

БІБЛІОГРАФІЧНИЙ СПИСОК:

1. Національний репозитарій академічних текстів. URL: <https://cutt.ly/MtTFG0c> (дата звернення 10.03.2020).

2. Соболь І.Б. Порівняльний аналіз ефективності діяльності персоналу в будівництві і промисловості України. *Економіка та держава*. 2017. № 12. С. 100–103. URL: http://www.economy.in.ua/pdf/12_2017/22.pdf (дата звернення 10.03.2020).

3. Коцалап С.О., Коваленко Г.М., Беляєва А.В. Особливості управління персоналом на будівельних підприємствах України. *Енергосбереження. Енергетика. Енергоаудит*. 2013. № 9 (115). С. 69–74.

4. Ковальов В.О. Особливості підбору персоналу на підприємствах будівельної галузі. URL: <https://essuir.sumdu.edu.ua/bitstream-download/123456789/38571/1/Kovaliev.pdf> (дата звернення 15.03.2020).

5. Ажаман І.А., Комлева Т.М. Стан та динаміка оплати праці в Україні та галузі будівництва. *Ефективна економіка*. 2018. № 6. URL: http://www.economy.nayka.com.ua/pdf/6_2018/3.pdf (дата звернення 19.03.2020).

6. Kalinichenko L.; Smachylo, V.; Khalina, V. Realities and Perspectives for Human Resources Development of the Construction Sector. *Economics. Ecology. Socium*. 2019. № 3. P. 56–66.

7. Смачило, В.В., Наливайко, Т. Л. Ідентифікація соціально-економічної категорії «персонал підприємства». *Економіка, управління та адміністрування*. 2019. № 3 (89). С. 47–56.

8. Методичні роз'яснення URL: http://www.ukrstat.gov.ua/operativ/operativ2006/rp/met_u.htm (дата звернення 10.03.2020).

9. Інструкція зі статистики кількості працівників URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z1442-05> (дата звернення 10.03.2020).

10. Офіційний сайт Державної служб статистики України. URL: <http://www.ukrstat.gov.ua> (дата звернення 10.03.2020).

2. Sobol' I.B. (2017) Porivnyal'nyy analiz efektyvnosti diyal'nosti personalu v budivnytstvi i promyslovosti Ukrainy [Comparative analysis of the effectiveness of personnel activity in the construction and industry of Ukraine]. *Ekonomika ta derzhava*, vol. 12, pp. 100–103 Available at: http://www.economy.in.ua/pdf/12_2017/22.pdf (accessed 10.03.20).

3. Kotsalap, S. O., Kovalenko, H.M., Bieliaieva, A.V. (2013) Osoblyvosti upravlinnia personalom na budivnykh pidpriemstvakh Ukrainy. [Features of personnel management at Ukrainian construction companies]. *Jenergosberezhennye. Jenergetika. Jenergoaudit*, vol. 9 (115), pp. 69–74.

4. Kovalov, V.O. Osoblyvosti pidboru personalu na pidpriemstvakh budivelnoi haluzi. [Features of recruitment at the enterprises of the construction industry] Available at: <https://essuir.sumdu.edu.ua/bitstream-download/123456789/38571/1/Kovaliev.pdf> (accessed 15.03.20).

5. Azhaman I.A., Komlyeva T.M. (2018) Stan ta dynamika oplaty pratsi v Ukraini ta haluzi budivnytstva [State and dynamics of wages in Ukraine and the construction industry] *Efektyvna ekonomika*, vol.6. Available at: http://www.economy.nayka.com.ua/pdf/6_2018/3.pdf (accessed 19.03.20).

6. Kalinichenko L., Smachylo V., Khalina V. (2019) Realities and Perspectives for Human Resources Development of the Construction Sector. *Economics. Ecology. Socium*, vol.3, pp. 56–66.

7. Smachylo, V.V., Nalyvaiko, T.L. (2019) Identyfikatsiia sotsialno-ekonomichnoi katehorii «personal pidpriemstva». [Identification of socio-economic category "personal"]. *Ekonomika, upravlinnia ta administruvannia*, vol. 3 (89), pp. 47–56.

8. Metodychni roziasnennia [Methodological explanations] Available at: http://www.ukrstat.gov.ua/operativ/operativ2006/rp/met_u.htm (accessed 10.03.20).

9. Instruktziia zi statystyky kilkosti pratsivnykiv [Instruction on statistics of the number of employees]. Available at: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z1442-05> (accessed 10.03.20).

10. Ofitsiinyi sait Derzhavnoi sluzhb statystyky Ukrainy [Official site of the State Statistics Service of Ukraine]. Available at: <http://www.ukrstat.gov.ua> (accessed 10.03.20).

REFERENCES:

1. Natsionalnyi repozytarii akademichnykh tekstiv. [National Repository of Academic Texts]. Available at: <https://cutt.ly/MtTFG0c> (accessed 10.03.20).